

dersdeo

öğrenmenin en kolay yolu ol!

COĞRAFYA

TÜRKİYE’NİN İKLİMİ

(TÜRKİYE’DE GÖRÜLEN İKLİM TİPLERİ)

- Türkiye Kuzey Yarım Küre'nin orta kuşağında bulunduğu için Akdeniz İklim Bölgesi'nde yer almaktadır.
- Dağların uzanışı,
- Yükselti,
- Denizellik – karasallık,
- Basınç merkezlerinin etkisi gibi etmenler, farklı iklimlerin oluşmasına neden olmuştur.

Ülkemizde Akdeniz, Karasal ve Karadeniz olmak üzere üç farklı iklim tipinden bahsedebiliriz.

Akdeniz İklimi

Görüldüğü Yerler:

- Akdeniz Bölgesi'nin kıyısı
- Kıyı Ege Bölümü
- Güney Marmara Bölümü

NOT: Gaziantep, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin Orta Fırat Bölümü'nde bulunur. Akdenizel hava kütlelerinin buralara kadar etkili olması, Akdeniz ikliminin görülmesini sağlamıştır.

TÜRKİYE FİZİKİ HARİTASI

YATAY ÖLÇEK 1 : 6 250 000

Harita Sembolleri:

- Ortalama İrseklik (m): 1000, 2000, 3000, 4000, 5000, 6000, 7000, 8000, 9000, 10000, 11000, 12000, 13000, 14000, 15000, 16000, 17000, 18000, 19000, 20000, 21000, 22000, 23000, 24000, 25000, 26000, 27000, 28000, 29000, 30000, 31000, 32000, 33000, 34000, 35000, 36000, 37000, 38000, 39000, 40000, 41000, 42000, 43000, 44000, 45000, 46000, 47000, 48000, 49000, 50000, 51000, 52000, 53000, 54000, 55000, 56000, 57000, 58000, 59000, 60000, 61000, 62000, 63000, 64000, 65000, 66000, 67000, 68000, 69000, 70000, 71000, 72000, 73000, 74000, 75000, 76000, 77000, 78000, 79000, 80000, 81000, 82000, 83000, 84000, 85000, 86000, 87000, 88000, 89000, 90000, 91000, 92000, 93000, 94000, 95000, 96000, 97000, 98000, 99000, 100000.
- Ortalama Derinlik (m): 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900, 1000, 1100, 1200, 1300, 1400, 1500, 1600, 1700, 1800, 1900, 2000, 2100, 2200, 2300, 2400, 2500, 2600, 2700, 2800, 2900, 3000, 3100, 3200, 3300, 3400, 3500, 3600, 3700, 3800, 3900, 4000, 4100, 4200, 4300, 4400, 4500, 4600, 4700, 4800, 4900, 5000, 5100, 5200, 5300, 5400, 5500, 5600, 5700, 5800, 5900, 6000, 6100, 6200, 6300, 6400, 6500, 6600, 6700, 6800, 6900, 7000, 7100, 7200, 7300, 7400, 7500, 7600, 7700, 7800, 7900, 8000, 8100, 8200, 8300, 8400, 8500, 8600, 8700, 8800, 8900, 9000, 9100, 9200, 9300, 9400, 9500, 9600, 9700, 9800, 9900, 10000.
- Ortalama Sıcaklık (°C): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.
- Ortalama Nem (%): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.
- Ortalama Rüzgar Hızı (km/s): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.
- Ortalama Yağış (mm): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.
- Ortalama Güneşli Saat (saat): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180, 190, 200, 210, 220, 230, 240, 250, 260, 270, 280, 290, 300, 310, 320, 330, 340, 350, 360, 370, 380, 390, 400, 410, 420, 430, 440, 450, 460, 470, 480, 490, 500, 510, 520, 530, 540, 550, 560, 570, 580, 590, 600, 610, 620, 630, 640, 650, 660, 670, 680, 690, 700, 710, 720, 730, 740, 750, 760, 770, 780, 790, 800, 810, 820, 830, 840, 850, 860, 870, 880, 890, 900, 910, 920, 930, 940, 950, 960, 970, 980, 990, 1000.
- Ortalama Bulutluluk (%): 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90, 100, 110, 120, 130, 140, 150, 160, 170, 180,

Yağış Özellikleri

- En fazla yağış kış aylarında, en az yağış ise yaz aylarında oluşur.
- Yazlar Asor Yüksek Basıncı nedeniyle kurak geçer.
- Yıllık yağış miktarı 1000 mm'nin üzerindedir.

- Yağış rejimi düzensizdir.
- Yağışlar çoğunlukla cephe yağışlarıdır.
- Kış sıcaklıkları 0°C 'nin altına düşmediği için yağışlar yağmur şeklindedir.

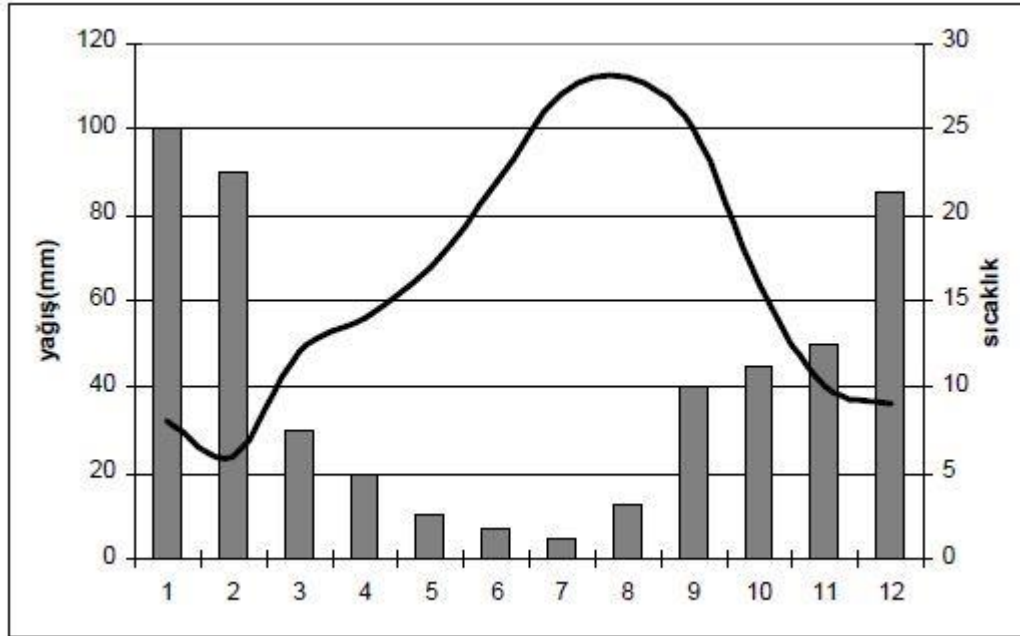
NOT: Akdeniz ikliminin ülkemizde görülme nedeni matematik konumdur.

Sıcaklık Özellikleri

- En düşük sıcaklık kış aylarında, en yüksek sıcaklık yaz aylarında görülür.
- Ocak ayı sıcaklık ortalaması 10°C 'dir.
- En sıcak aylarda (temmuz-ağustos) sıcaklık 30°C 'dir.

- Yılda 1-2 gün don olayı görülür. Ancak bazı yıllarda don olayına hiç rastlanmaz.
- Bu iklim tipinde sıcaklık ortalamaları Akdeniz kıyısından Güney Marmara Bölümü'ne doğru azalır.
- Enlem ile kuzeybatıdan etkili soğuk hava akımları, bu durumun başlıca nedenleridir.
- Kıyı Ege'de dağların kıyıya dik uzanışı, Akdeniz ikliminin içerilere kadar yayılış alanını geniş kılmıştır.

Grafik Özellikleri

Bitki Örtüsü

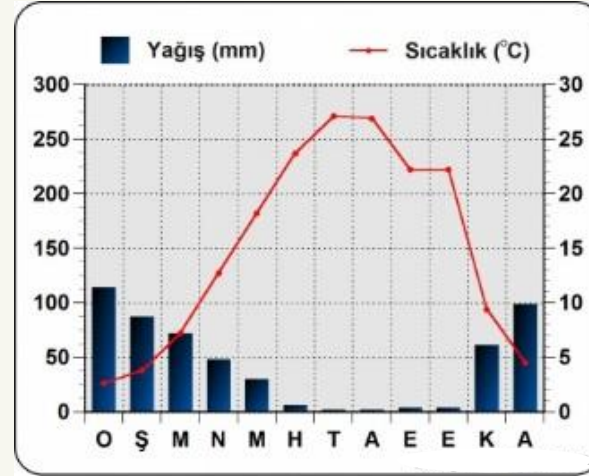
- Bitki örtüsü makidir.
- Maki her mevsim yeşil kalabilen, yaprakları tüylü, bodur ağaç topluluklarıdır. Makinin böyle bir yapıda olması, kendini doğal koşullara uydurabilmesi nedeniyledir.
- Makiler kızılçam ormanlarının tahribiyle oluşmuştur.

- Defne, zakkum, yaban mersini, menengiç, zeytin, keçi boynuzu gibi türler maki bitki örtüsünü oluşturur.
- Makilerin tahrip edildiği yerlerde garig adı verilen daha bodur bitkiler oluşmuştur.
- Funda, yasemin gibi türler garigleri oluşturur.

- Gaziantep çevresinde zeytin ağaçlarının varlığı, Akdeniz ikliminin görüldüğüne kanıttır.
- Maki üst sınırı Akdeniz kıyısından Güney Marmara Bölümü'ne doğru enlem nedeniyle alçalır.

	Yükselti
Akdeniz kıyısı	800 m
Kıyı Ege	400 m
Güney Marmara	200 m

Maki Üst Sınırındaki Değişim

Karadeniz İklimi

Görüldüğü Yerler :

- Karadeniz kıyı kuşağı boyunca yayılım alanına sahiptir.

NOT: Doğu Karadeniz Bölümü'nde yıllık ortalama yağış miktarı 2000-2500 mm, Orta Karadeniz Bölümü'nde 700-1000 mm, Batı Karadeniz Bölümü'nde ise 1000-1500 mm'dir.

Merkezler	Yıllık Yağış Miktarı (mm)
Rize	2430
Trabzon	850
Samsun	630
Zonguldak	1230

Karadeniz İkliminin Görüldüğü Bazı Merkezlerdeki Yağış Miktarları

Yağış Özellikleri:

- En fazla yağış sonbaharda, en az yağış ilkbaharda oluşur.
- Yağışlar çoğunlukla yamaç (orografik) yağış şeklindedir.
- Yağış değerleri 1000 mm'nin üzerindedir.
- Ülkemizde yağış rejimi en düzenli iklim tipidir. Her mevsim yağışlıdır.

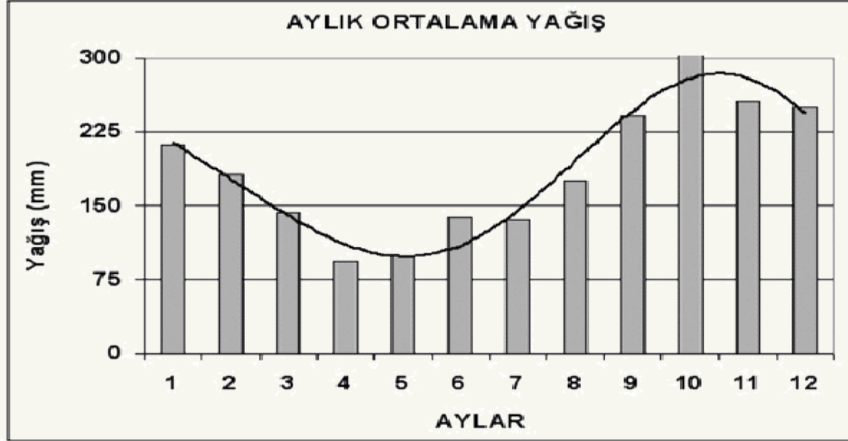
- Yağış fazla olduğu için kimyasal çözünme yaygındır.
- Bağıl nem ile bulutluluk oranının en fazla olduğu iklimdir.
- Genel karakteri yönünden kuzeybatı ve Avrupa'da görülen ılıman okyanusal iklime benzer.
- En fazla yağışın sonbaharda görülmesi, hava kütlelerinin etkinliğiyle ilgilidir.
- Yazlar serin ve yağışlıdır.

Sıcaklık Özellikleri:

- Kışlar ılık ve yağışlıdır.
- Yıllık sıcaklık farkının en az olduğu iklim tipidir. Bu durumun nedenleri;
 - a) Nemlilik,
 - b) Föhn rüzgarları,
 - c) Kafkas Dağları'nın kuzeydoğudan gelen soğuk rüzgarları engellemesi ile açıklanır.

- Karadeniz ikliminin yayılış alanındaki farklılığının temel nedeni yer şekilleridir. Doğu Karadeniz kıyısında dar bir şeritte görülürken, Orta Karadeniz’de Canik Dağları kıyının uzağında olduğu için içeriye sokulabilmiştir.
- Ocak ayı ortalama sıcaklığı 6°C - 7°C ’dir.
- Temmuz ayı ortalama sıcaklığı 21°C - 23°C ’dir.
- Güneşli gün sayısı bulutluluk nedeniyle azdır.

Grafik Özellikleri :

NOT: Orta Karadeniz Bölümü'nde en fazla yağış sonbahar ve kış aylarında, minimum yağış ise yazın olmaktadır.

Bitki Örtüsü:

- Bitki örtüsü ormandır.
- Ülkemizde çeşitli nedenlerle tahrip edilen ormanın en kolay yenilenebildiği iklim Karadeniz iklimidir. Bu durum, yağış rejimi ve miktarı ile açıklanır.

- Orman, yağış miktarı yeterli olduğu için deniz seviyesinden başlar.
- Denize yakın orman kuşağı içerisinde yer yer makilerle karşılaşılır. Bunlara psödomaki (yalancı maki) adı verilir.
- Bu iklim tipindeki ağaç türleri nemli ve sisli ortama uyum sağlamıştır. Ladin, şimşir, kestane vs. yaygın ağaçlardır.

Erzurum – Kars Tipi Sert Karasal İklim

Görüldüğü Yerler :

- Kuzeydoğu Anadolu (Erzurum-Kars)

NOT: Erzurum-Kars tipi karasal iklimde yıllık yağış tutarı İç Anadolu tipi karasal iklimden fazladır. Bu duruma yol açan başlıca etken yükseltilerdir.

NOT: Bu iklim tipinde sıcaklıkların daha düşük, sıcaklık farklarının fazla olmasındaki başlıca etken yükseltilerdir.

TÜRKİYE FİZİKİ HARİTASI

Yağış Özellikleri:

- En fazla yağış yaz döneminde oluşur.
- Yaz yağışları konveksiyoneldir.
- Konveksiyonel yağışların yaz aylarında görülmesi, yükseltiye bağlı olarak ısınmanın geç olmasındandır.
- Kış ayları kar şeklindedir.

- Yükseltinin etkisiyle yağış değerlerinde artış yaşanır. Örneğin Kars'ta yıllık yağış tutarı 550 mm'dir.
- Bu iklim tipinde yaz yağışlarının fazla olması gür çayırların oluşmasını sağlamıştır. Böylece büyükbaş mera hayvancılığı gelişmiştir.
- Yağış rejimi düzensizdir.
- Yazlar kurak geçmez.

Sıcaklık Özellikleri:

- Kış mevsiminde sıcaklığın en düşük olduğu iklimdir.

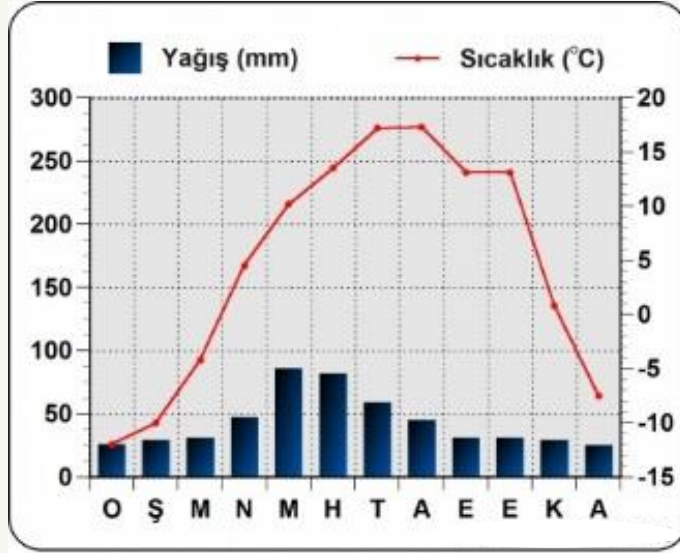
Merkezler	Ocak Ayı Sıcaklık Ortalaması (°C)
Erzurum	-9
Kars	-10

Erzurum – Kars Tipi Karasal İklim Sahasındaki Bazı Merkezlerin Ocak Ayı Sıcaklık Ortalaması

- Sıcaklıkların düşük olmasında;
 - a. Yükselti,
 - b. Şiddetli karasallık,
 - c. Sibiryaya yüksek basıncı etkilidir.
- Yıllık sıcaklık farkı yüksektir. (28°C - 29°C)
- Yazlar serindir.
- Mekanik parçalanma şiddetlidir.

- Karla örtülü gün sayısı ile donlu gün sayısı en fazla olan iklim tipidir. (150-175 gün)
- Yaz sıcaklık ortalaması 20°C'nin altındadır.
- Düşük sıcaklık nedeniyle tarım ürünlerinin çeşitliliği az ve olgunlaşma süresi daha uzundur.

Grafik Özellikleri :

- Maksimum yağış yaz aylarında, minimum yağış kış aylarında oluşur.
- Yıllık sıcaklık farkı yüksektir.
- Kış ayları karlıdır. Bu nedenle akarsuların akımları bu dönemde alçalır.
- Kış ılıkılığı isteyen ürünlerin tarımı yapılmaz.
- Yazlar serin ve yağışlıdır.
- Don olayı fazladır.

Bitki Örtüsü:

- Bitki örtüsü çayır ve iğne yapraklı ormandır.
- Kar çiçeği, mine, kardelen bu bitki örtüsünün başlıca türleridir.
- Yazların yağışlı olması, çayırların bu dönemde gür olmasını sağlamıştır.
- Sarıçamlar, iğne yapraklı ağaçlar arasında hakim türdür.
- Dağ çayırlarının en yaygın olduğu iklim tipidir.

Güneydoğu Anadolu Tipi Karasal İklim

Görüldüğü Yerler:

- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde görülmektedir.

NOT: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yıllık güneşlenme süresi 3250 saattir. Bu değerle ülkemizde güneşli gün sayısının en fazla olduğu bölgedir. Bu durum, güneş enerjisinden yararlanma potansiyelinde bölgeyi ilk sıraya taşımıştır.

[illegible]

Yağış Özellikleri:

- En fazla yağış kışın, en az yağış ise yazın görülür.
- Yağış rejimi düzensizdir.
- Akdeniz yağış rejimi ile benzerlik gösterir.

- Bu iklim tipinde yıllık yağış tutarı İç Anadolu tipi karasal iklimden fazla olmasına karşın yaz aylarında suya olan gereksinim daha fazladır. Bu durumun başlıca nedeni aşırı buharlaşma şartlarıdır.
- Yaz ayları kuraktır.
- Aşırı buharlaşma nedeniyle nadasa olan gereksinim, bu iklimin yayılış alanındaki sahalarda en fazladır.

Sıcaklık Özellikleri:

- Yazlar sıcaktır.
- Yaz sıcaklık ortalamalarının en yüksek olduğu iklimdir. Samyeli, karasallık ve enlem bu duruma yol açan etkenlerdir.

Merkez	Ocak ayı sıcaklık ortalaması (°C)	Temmuz ayı sıcaklık ortalaması (°C)
Diyarbakır	2	32

Güneydoğu Anadolu Tipi Karasal İklim Sahasındaki Bir Merkezin Ocak ve Temmuz Ayı Sıcaklık Ortalaması

- Güneşli gün sayısı ile buharlaşmanın en fazla olduğu iklim tipidir.
- Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yüzey şekilleri sade olduğu için bölge, yaz aylarında samyelinin etkisine girer. Bu nedenle sıcaklık ve kuraklık oldukça belirgin hale gelir.
- Buharlaşmanın fazla olması tarımda sulama problemine yol açmıştır.
- Yıllık sıcaklık farkı fazladır. Nedeni, yaz aylarındaki ısınmadır.

Bitki Örtüsü:

- Bitki örtüsü bozkır (step) 'dir.
- Aşırı buharlaşma nedeniyle bitki örtüsünün en cılız olduğu yerler bu iklimin yayılış alanına girer.
- Yükseltinin etkisiyle yağışın arttığı yerlerde seyrek ağaç topluluklarına rastlanılmaktadır.

TÜRKİYE FİZİKİ HARİTASI

